

Foto: Henrik Andrén

Om du möter en varg!

Föda

I de områden där den skandinaviska vargstammen idag har sin huvudsakliga utbredning dominerar älgen vargarnas diet. En ensam varg kan döda en fullvuxen älg men det är inte riskfritt för vargen. Det händer att älgar skadar eller dödar vargar genom sparkar. Därför är det kanske inte så konstigt att vargar i områden med mycket rådjur föredrar dessa som byten framför älgarna. Vargarna äter också bäver, grävling och skogsfågel.

Foto: Anders Björklund

Skador på tamdjur och hundar

År 2000 dödades ett hundratal får av varg i Sverige. I enstaka fall angreps även nöt och häst. Skador kan i de flesta fall effektivt förebyggas med hjälp av elstängsel. Den nedersta tråden bör inte sitta mer än 20 cm ovanför marken eftersom vargen hellre försöker krypa under tråden än hoppa över den. Det senaste året har ett tiotal hundar (framförallt jakthundar) attackerats av varg. Att förebygga dessa skador är svårt. Utprovning av olika skydd för hundar pågår. Den metod som hittills fungerat bäst är rapportering av sändarförsedda vargars position på telefonsvarare. Detta fungerar dock bara i områden med sändarförsedda vargar.

Valparna föds i lyan

Vargparet gräver flera lyor. I en av dessa föder tiken 4-5 ungar efter 63 dagars dräktighet. Detta brukar inträffa i månadsskiftet april-maj. Den lya som till slut väljs för att föda ungarna i grävs ibland inte förrän dagen före födseln. Valparna diar tiken under ca 8 veckor. De första veckorna håller sig tiken kring lyan där valparna finns. Vid 8-10 veckors ålder kan valparna röra sig mer fritt. Vargflocken lämnar då lyan och flyttar runt på olika mötesplatser. Dessa mötesplatser förläggs i anslutning till ett slaget byte.

Utvandring

Mellan ett och två års ålder vandrar ungarna ut från sitt födelserevir. De kan då gå långa sträckor för att hitta en partner och bilda ett eget revir. Somliga vargar vandrar en tid och börjar sedan själva markera ett revir i väntan på att någon skall hitta dem. Denna strategi är vanligare hos tikar än hos hanar. Den längsta vandring som dokumenterats i Sverige företog en sändarförsedd valp från Hagfors i Värmland. Valpen vandrade drygt 100 mil.

Foto: Per-Anders Svensson

Goda råd till dig som vistas i vargland

Den skandinaviska vargen är vanligtvis skygg och möten mellan människa och varg är relativt ovanliga. Vargen har både skarp hörsel och ett gott luktsinne. Vill du undvika möten med varg skall du prata eller sjunga när du går i skogen.

I denna folder hittar du en del fakta och några goda råd som kan vara bra att följa om du vill undvika möten med varg.

Spårtecken

Spårlöpor efter två vargar

Spårstämplar efter två vargar. Bakfotsstämplarna överst och därunder framfotsstämplarna.

Foto: Åke Aronsson

Produktion: Anders Björklund Orsa. Tryck: Almqvist&Wiksell Tryckeriet april 2002

Viltskadecenter
Grimsö Forskningsstation
730 91 Riddarhyttan, tel 0581-92070, 697335
hemsida: www.viltskadecenter.com

Rapportblankett Vargmöte

Om du har mött en varg ute i naturen - är vi tacksamma om du fyller i denna rapport och skickar den till oss. Hur betedde sig vargen/vargarna och vad gjorde du själv?

Datum: / 200..... Tid:

Plats (ort, kommun):

Ensam varg. Flock med vargar.

Vad gjorde du ute i naturen:

Hur många var ni:

Fanns hund med: Ja Nej Lösspringande

Hur nära vargen var du: meter.

Vad gjorde vargen:

Vad gjorde du/ni:

Vad gjorde hunden:

Hur lät vargen:

Namn

Adress

Telefon

Är vargen farlig?

Vargars beteende gentemot människor i olika situationer är inte systematiskt undersökt. Det kan ändå vara värdefullt att redovisa det vi vet även om revideringar av materialet kan bli aktuellt då vi lärt oss mer.

Angrepp på människor har i modern tid skett i delar av världen där vargens levnadsbetingelser på många sätt skiljer sig från dem i Sverige. I samband med dessa angrepp har ofta en av följande faktorer legat till grund; rabies, närmast total avsaknad av vilda bytesdjur eller inmatade vargar. Precis som björnar kan vargar lära sig att associera människor och bebyggelse med mat. Detta kan leda till att vissa individer börjar uppträda mycket oskyggt och till och med aggressivt. Vargar skall därför ALDRIG matas.

Vargen är ett stort rovdjur och kapabel att döda en människa. Senast detta skedde i Sverige var 1820 och det rörde sig då om en halvtam varg i Gästrikland.

Om du möter en varg...

Att få se en varg är ovanligt - även i ett vargrevir. Om du möter en varg och ger dig tillkänna ger sig vargen normalt av, oftast på ett närmast sävligt sätt.

Om vargen inte ger sig av och du upplever situationen som obehaglig ska du tänka på följande:

- Gå sakta och ljudligt därifrån. Sjung, prata eller ropa högt (inga gälla skrik).
- Spring inte, eftersom det dels kan starta ett förföljande, dels öka risken för att du snavar, vilket kan tänkas utlösa ett angrepp.
- Om vargen följer efter - stanna upp och verka stor och farlig genom att hålla armar och väskor eller dylikt i luften. Ta hellre ett par steg mot vargen än från den.
- Om vargen trots allt skulle angripa så spela inte död utan slå och sparka så mycket du kan.

Vargar vid ett byte

Det finns inget som tyder på att ett slaget byte skulle utlösa ett aggressivt beteende hos varg, oavsett om det gäller vilda bytesdjur eller dödade tamdjur.

Foto: Stefan Quineth

Om du har en hund...

Närvaron av en hund kan få vargar att övervinna en del av sin skygghet för människor. I vissa fall kan de då komma bara någon meter ifrån en människa. Personer som har befunnit sig i denna situation har uppfattat det som om vargarna är så koncentrerade på hunden att de närmast ignorerar närvaron av en människa. Om du möter en varg då du är ute med din hund gäller detsamma som vid andra vargmöten. Om vargen mot förmodan skulle angripa ska du uppträda på samma sätt som om du mötte en stor lösspringande hund. Försök alltså inte att gå emellan utan släpp lös hunden och kasta något mot vargen.

Utbredning och antal

Vargen är spridd över stora delar av norra halvklotet. År 2001 fanns omkring 100 vargar i Skandinavien och lika många i Finland. De flesta skandinaviska vargar finns i Värmland och Dalarna och angränsande delar av Norge. Vargstammen ökar för närvarande både i antal och utbredning. Utvandrande ungvargar kan i dag påträffas i alla delar av Skandinavien. Vargar är mycket anpassningsbara och kan förmodligen bilda revir i stort sett var som helst i Skandinavien.

Utseende

Medelvikten för en skandinavisk vargtik är 40 kg och för en hane 50 kg. En vargtik upplevs storleksmässigt något större än en schäferhund. En varghane är oftast mycket större och framförallt högre med en mankhöjd på 80-90 cm. Grundfärgen är grågul med ett mörkare parti över ryggen. Karaktäristiskt för skandinaviska vargar är den beigegula eller rostgula färgen på benen, den svarta svansspetsen samt ett vitt fält runt munnen som aldrig sträcker sig upp över ögonen (vilket det ofta gör på t ex polarhundar).

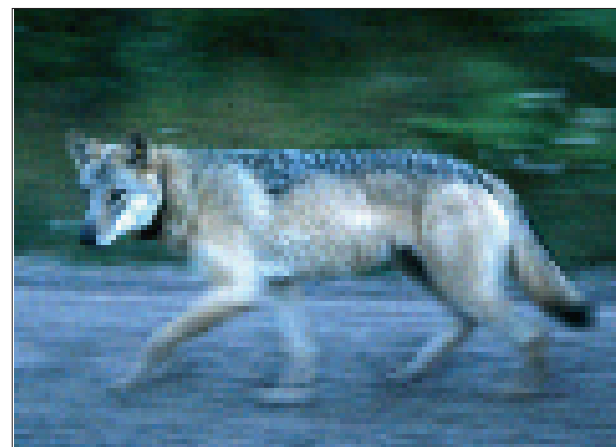

Foto: Pia-Lena Widen

Vargar lever i flock

Familjegruppen består av både hanen och honan (alfaparet) samt deras valpar. Vanligtvis lämnar valparna familjen när de är mellan ett och två år gamla men vissa valpar kan stanna kvar hos föräldrarna ytterligare ett eller ett par år innan de ger sig av. Vargflocken är således en familjegrupp bestående av föräldrar och valpar från en eller flera års kullar. Det är vanligen bara alfahonan i flocken som får valpar. Inom flocken finns en strikt rangordning där alfaparet oftast har förtur till maten.

Revirhävdande

Ett genomsnittligt skandinaviskt vargrevir är omkring 10 kvadratmil stort. Skandinavien största vargrevir (20 kvadratmil) finns på gränsen mellan Värmland och de norska fylkena Östfold och Hedmark. Revirets gränser upprätthålls av alfaparet genom spillnings-, urin- och krafsmarkeringar. Troligen fyller även ylandet en revirhävdande funktion. Främmande vargar som kommer in i ett etablerat vargrevir jagas ofta ut eller dödas.

Brunst under vintern

Vargtiken löper, till skillnad från de flesta hundtikar, bara en gång om året. Löptiden kan börja i slutet av december och pågå fram till början av mars. Högbrunsten då tiken är mottaglig för parning inträffar i månads-skiftet februari-mars. Alfaparet går under högbrunsten ofta för sig själva.

Viltskadecenter

Grimso Forskningsstation

730 91 RIDDARHYTTAN

Här kan du göra en liten skiss över händelsen:

